reached a depth of 3.25 m from the present-day surface (Fig. 1), revealing a late 16th – early 18th-century cultural layer with contemporaneous finds. 323 leather fragments were collected (Fig. 2).

KERNAVĖ

Rokas Vengalis,
Mindaugas Pilkauskas

Kriveikiškio gatvė 1

2022 m. atlikti žvalgomieji tyrimai Kernavėje, Kriveikiškio g. 1 (Širvintų r.). Sklypas patenka į XV–XX a. Kernavės miestelio teritoriją. Anksčiau tyrimų šio sklypo teritorijoje nevykdyta. Artimiausi archeologiniai tyrimai vykdyti tiesiant centralizuotą vandentiekio ir nuotekų sistemą Kernavėje. Ties planuojamu tirti sklypu tyrinėta gana daug šurfų ir perkasų, išsidėsčiusių palei gatves arba jų vietoje. 2011 ir 2013 m. vykdyti archeologiniai tyrimai apatinėje dalyje, į Š nuo sklypo, esančio pėsčiųjų tako vietoje. Ten dviejose perkasose fiksuoti archeologiniai sluoksniai su seniausiais radiniais, siekiančiais XV a. Abiejose perkasose rasta 16 Jono Kazimiero monetų ir vienas Kazimiero denaras (1472–1492 m.). Monetų gausą turėtų paaiškinti šioje vietoje buvęs kelias. Į R nuo sklypo tirti 2 šurfai, kuriuose aptikta radinių tik maišytame kelio statybos metu suformuotame sluoksnyje. Radiniai datuoti XVII–XIX a. (*ATL 2011 metais*, 2012, p. 389–392; *ATL 2013 metais*, 2014, p. 303–309). Sklypo ŠR pakraštyje 2014 m. tirtoje perkasoje rasta XVIII–XX a. radinių šviesiai pilko ir smėlingo dirvožemio sluoksnyje. Buvo aptikta žiestos ir apžiestos keramikos šukių. Taip pat rastas objektas, traktuotas kaip stulpavietė, joje buvo 4 akmenys ir kelios smulkios žiestos ir apžiestos keramikos šukės (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 96–100).

2022 m. žvalgomųjų tyrimų metu ištirti 6 šurfai, visi 1x1 m dydžio. Šurfai buvo išdėstyti siekiant patikrinti visas vietas, kuriose ateityje bus vykdomi grunto judinimo darbai. **Šurfas 1** kastas lygioje, planuojamo perstatyti namo vietoje (1 pav.). Nuo paviršiaus iki 5–10 cm gylio buvo velėnos sluoksnis su humusingu vidutiniu smėliu. Po velėna buvo iki 5 cm storio supiltinio žvirgždo sluoksnis ir supiltinio stambaus smėlio sluoksnis, siekęs 5–10 cm storio. Šie sluoksniai sietini su įvažiavimo į sklypo kiemą formavimu. Po stambiu smėliu atidengtas pilkas maišyto priesmėlio sluoksnis, siekęs iki 10 cm storio. 30–40 cm gylyje šurfe atidengtas labai tamsiai pilko priesmėlio sluoksnis, laikomas pirmuoju kultūriniu sluoksniu (KS1). Šis sluoksnis buvo 55–60 cm storio ir siekė iki 90–95 cm

1 pav. Šurfas 1, R siena su pažymėtais kultūriniais sluoksniais KS1 ir KS2. M. Pilkausko nuotr.

Fig. 1. The E wall of Test pit 1 with cultural layers KS1 and KS2 marked.

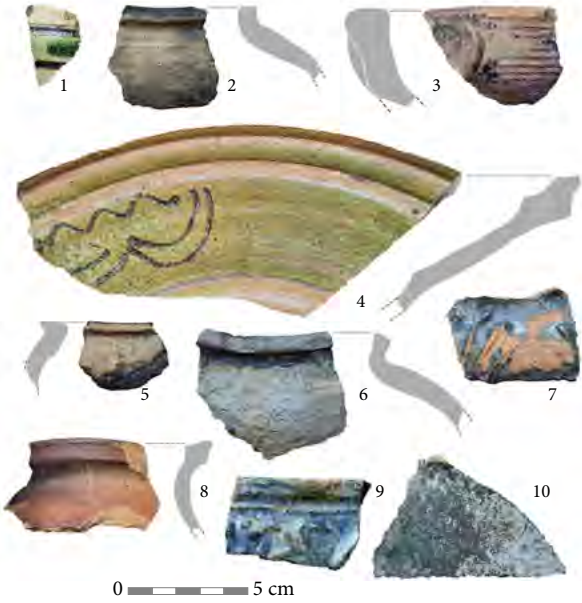

2 pav. Šurfuose aptikti archeologiniai radiniai: 1, 5, 9 – šurfas 1, KS1; 2–4 – šurfas 1, KS2; 6 – šurfas 3, paviršinis dirvožemis; 7 – šurfas 5, paviršinis dirvožemis; 8, 10 – šurfas 4, objektas. M. Pilkausko nuotr.

Fig. 2. The finds discovered in the test pits: 1, 5, 9 – test pit 1, KS1; 2–4 – test pit 1, KS2; 6 – test pit 3, surface topsoil; 7 – test pit 5, surface topsoil; 8, 10 – test pit 4, the object.

gylį. Šio sluoksnio grunte rasta XX a. radinių (indų, plytgalių, stiklo), 13 apžiestos keramikos šukių, 19 žiestos keramikos šukių su žalia, gelsva ir ruda glazūra, 1 plokštinio koklio su žalia glazūra fragmentas, 1 skaidraus stiklinio indo ar butelio fragmentas su matomomis oro ertmėmis stiklo masėje, 5 molio tinko fragmentai ir gyvulių kaulai (nustatyti tik galvijų kaulai) (2 pav.). Radiniai KS1 sluoksnyje datuojami XVIII–XX a. Giliau išskirtas antras kultūrinis sluoksnis (KS2), sudarytas iš pilko priemolio su rausvo priemolio lęšiais, siekiančiais iki 10 cm. Šiame sluoksnyje rastos 5 apžiestos keramikos šukės, 20 žiestų indų fragmentų su žalia ir ruda glazūra, 1 plokštinio koklio fragmentas ir gyvulių kaulų (nustatyti tik galvijų kaulai) (2 pav.). Pagal radinius šis kultūrinis sluoksnis datuojamas XVII–XVIII a. Rausvo priemolio įžemis fiksuotas 1,45–1,55 m gylyje.

Šurfas 2 buvo tiriamas už 4,5 m į P nuo šurfo 1, taip pat planuojamo perstatyti namo vietoje. Antrajame šurfe rausvo priemolio įžemis buvo aukščiau ir fiksuotas 85 cm gylyje. Taip pat išsiskyrė 2 kultūriniai sluoksniai (KS1 ir KS2) su atitinkamai panašiais radiniais. Šiame šurfe paviršiuje nebuvo supiltinių sluoksnių, todėl KS1 tęsėsi nuo pat paviršiaus iki 45 cm gylio, KS2 buvo fiksuotas nuo 45 iki 85 cm gylio.

Šurfas 4 tirtas į V nuo gyvenamojo pastato, planuojamoje elektros ir vandentiekio tranšėjų vietoje. Šurfe nuo paviršiaus iki 55 cm gylio buvo homogeniškas tamsiai pilko priesmėlio paviršinio dirvožemio sluoksnis su XIX–XX a. radiniais ir 1 žiesta šuke, datuojama XVII–XVIII a. Po paviršiniu dirvožemiu, 50 cm gylyje, atidengtas susimaišiusio rausvo priemolio ir pilko priesmėlio kultūrinis sluoksnis. Pačioje Š šurfo dalyje, 50 cm gylyje, fiksuotas rausvo priemolio įžemis. Kultūrinis sluoksnis aptiktas pagilėjime, kuris buvo stačiomis sienomis, plokščiu šiek tiek įdubusiu dugnu ir siekė 30 cm gylį. Pagilėjimas traktuotinas kaip įgilintas objektas, kurio ribos tęsiasi už tirto šurfo R, P ir V ribų. Viršutinę struktūros užpildo dalį sudarė daugiau rausvo priemolio gruntas su pasimaišiusio pilko priesmėlio lęšiais, dugne buvo 2–3 cm storio tamsiai pilko priesmėlio sluoksnis. Užpildo viršutiniame rausvo priesmėlio sluoksnyje rasti 3 žiesto puodelio fragmentai, skirtini vienam indui, ir gyvulių kaulai. Užpildo apatiniame tamsiai pilko priesmėlio sluoksnyje aptikta žiestų ir apžiestų indų fragmentų, 2 koklių fragmentai, po vieną molio tinko ir šlako gabalą ir keturkampio skersinio pjūvio vinis nulūžusia galvute (2 pav.). Objekto

užpilde rasti radiniai datuojami XVII–XVIII a. Šurfo dugne, 50–85 cm gylyje, atidengtas rausvo priemolio įžemis.

Šurfuose 3, 5 ir 6 jokių archeologinių struktūrų nefiksuota. Juose buvo paviršinis dirvožemis su XIX–XX a. ir pavienėmis apžiestos ir žiestos keramikos šukėmis, skirtinomis XVII–XVIII a. Šurfe 5 buvo aptikta įgilinta struktūra be radinių, pagal stratigrafiją ji traktuota vėlyvu laikotarpiu ir priskirta XX a.

Kriveikiškio St. 1

The 2022 field evaluation (6 test pits) at Kriveikiškio St. 1, Kernavė (Širvintos District, E Lithuania) revealed cultural layers and a sunken structure with 17th–18th-century finds. Test Pits 1 and 2 yielded 2 cultural layers: 18th–20th-century and 17th–18th-century (Figs. 1, 2), Test Pit 4 a sunken structure with 17th–18th-century finds, and the rest (Test Pits 3, 5, and 6) only surface topsoil layers containing isolated 17th–18th-century finds.

Rokas Vengalis,
Mindaugas Pilkauskas

Kriveikiškio gatvė 10A

2022 m. birželį Kernavėje (Širvintų r., Kernavės sen.), Kriveikiškio g. 10A, buvo vykdyti žvalgomieji tyrimai. Tų pačių metų spalį, remiantis žvalgomųjų tyrimų rezultatais, atlikti detalieji tyrimai. Tyrimai buvo reikalingi, nes užsakovai planuoja vykdyti statybos darbus sklype, patenkančiame į Kernavės senojo miesto vietos II teritoriją (UK 24568).

Ankstesnių tyrimų aplinkoje vykdyta nedaug. 2011 m. archeologiniai tyrimai vykdyti Kernavėje tiesiant centralizuotą vandentiekio ir nuotekų sistemą. Ties Kriveikiškio g. 10A sklypu tyrinėti šurfai, kuriuose rastas iki 65 cm storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas nuo XVI a. Kultūriniame sluoksnyje aptikta buitinių keramikos šukių, stiklo lakšto fragmentų, geležinių dirbinių, geležies šlako. Geltono smėlio įžemis pasiektas 0,6–1 m gylyje (*ATL 2011 metais*, 2012, p. 389–392).

2022 m. žvalgomieji tyrimai vykdyti kasant 2 1x1 m dydžio šurfus. Šurfai buvo tiriami būsimo namo ir šulinio vietose. Šurfe 1 nuo 40 iki 70 cm gylyje aptiktas kultūrinis sluoksnis su XVI–XVIII a. archeologiniais radiniais. Šurfe 2 (šulinio vietoje) fiksuotas paviršinio dirvožemio sluoksnis iki 40 cm gylio ir tamsiai rudo smėlio sluoksnis nuo 40 iki 60 cm gylio su žiesta ir apžiesta keramikos šukėmis. Abiejuose šurfuose pasiektas įžemis – geltonas smėlis. Remiantis žvalgomųjų tyrimų rezultatais, planuojamo namo vietoje atlikti detalieji tyrimai.

Detaliųjų tyrimų metu buvo tiriama 7x6 m dydžio **perkasa**, apimanti visą planuojamą užstatyti plotą. Perkasa tirta nukasus paviršinį dirvožemį (iki 20 cm) kastuvais, toliau buvo kasama kvadratais ir 10–15 cm storio lygiais, o gruntas sijojamas. Visoje perkasoje buvo gana tolygi ir vienoda stratigrafija, šiek tiek skyrėsi fiksuotų sluoksnių gyliai. Nuo paviršiaus buvo kasama velėna ir kultūrinis sluoksnis, sudarytas iš tamsiai pilko mišraus smėlio, kuriame daugiausiai aptikta XX a. šiukšlių ir šiek tiek pasimaišiusių ankstyvesnių archeologinių radinių. Po tamsiai pilko mišraus smėlio sluoksniu atidengtas archeologinis kultūrinis sluoksnis, išsiskyręs kiek tamsesne grunto spalva. Kultūrinį sluoksnį sudarė juosvos spalvos humusingas smėlis, kurio storis 30–40 cm. Šiame sluoksnyje mažai vėlyvų XX a. radinių, dauguma buvo žiestos ir apžiestos keramikos šukės, datuojamos XVI–XIX a. Kultūrinis sluoksnis buvo nukasamas 3 lygiais (2–4 lygiai). Šiuose lygiuose aptikti keramikos, metalo, stiklo, tinko, šlako